

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๕ 7 ส.ค. 2551	ปีที่ 18	ฉบับที่ 6232	หน้า 5
------------------------------------	-------------------------	-------------	-----------------	-----------

เรื่อง
เมืองลำานนา
ปีที่ ๑๐

“ผีหม้อหนึ่ง” ความเชื่อ เรื่องผีของคนลำานนา

“ใครจะรู้ว่าสิ่งลึกลับเหนือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ
ผนวกกับความเชื่อแต่โบราณของคนลำานนา
จะยังสามารถดำรงอยู่ให้เห็นมาจนถึงปัจจุบัน
ขณะที่พวกหัวก้าวหน้าสมัย อาจมองว่าเป็นเรื่อง
ทางไสยศาสตร์ที่มลาย”

ก

ารดำรงอยู่ของวิถีชีวิตคนลำานนาตั้งแต่สมัยโบราณกาลจะมี
ความเกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อทางพิธีกรรม ที่มักจะ
อาศัยอำนาจสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติที่บางครั้งหาข้อพิสูจน์ไม่ได้
ไม่ว่าในยุคใดสมัยใดพิธีกรรมความเชื่อเช่นนี้ก็ยังคงอยู่คู่กับคนลำานนา
อย่างไม่มีวันสูญหาย

ความเชื่อเรื่องการนับถือผีและวิญญาณถือได้ว่าอยู่คู่กับคน
ลำานนามาช้านานจนแยกจากกันไม่ออก โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษนั้นมี
บทบาทสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทว่า
ยังมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ “ผี” อีกพิธีหนึ่งที่
ปัจจุบันนับวันกำลังจะสูญหายไปเพียงเพราะ
ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมทั้ง
การรับเอาวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาใช้ใน
สังคม พิธีกรรมที่ว่านี้ก็คือ “ผีหม้อหนึ่ง” ซึ่งเป็น
การเชิญวิญญาณของปู่ย่า ตายายเพื่อถามไถ่
เหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พิธีกรรม

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๗ ส.ค. 2551	ปีที่ 18	ฉบับที่ 6232	หน้า 5
------------------------------------	-----------------------	-------------	-----------------	-----------

เช่นนี้ยังคงมีปรากฏให้เห็นในหมู่บ้านแถบชนบท

ใครจะรู้ว่าสิ่งลึกลับเหนือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ผนวกกับความเชื่อแต่โบราณของคนล้านนา จะยังสามารถดำรงอยู่ให้เห็นมาจนถึงปัจจุบัน ขณะที่พวกหัวก้าวหน้าสมัย อาจมองว่าเป็นเรื่องทางไสยศาสตร์ทั้งมลาย

“ผีหม้อนึ่ง” เป็นพิธีกรรมโบราณของคนล้านนาที่สืบทอดต่อกันมานับร้อยปี การลงผีหม้อนึ่งส่วนใหญ่จะถามไถ่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตน เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วยรวมไปถึงการทำนายในเรื่องอนาคต

แม่อยู่เงา เทพวรรณ อายุ 84 ปี อยู่บ้านเลขที่ 180/1 ม.2 ต.เหมืองง่า อ.เมือง จ.ลำพูน เล่าย้อนความทรงจำว่า ตนเองได้สืบทอดพิธีกรรมผีหม้อนึ่งมาจากบรรพบุรุษ รุ่นปู่ย่า มาถึงรุ่นพ่อแม่ จนกระทั่งมาถึงตนเองเป็นเวลากว่า 50 ปีแล้ว หากจะกล่าวถึงที่มา

ของผีหม้อหนึ่งนั้น แม่อุ้ยเงาเล่าว่า เริ่มแรกทีเดียวแม่เฟ้อ เอามาจากอำเภอเชียงแสน หลังจากที่แม่เฟ้อเสียชีวิตลงแม่อุ้ยเงา ซึ่งท่านเป็นมารดาของอุ้ยเงาได้สืบทอดต่อมาจนแม่อุ้ยเงาเสียชีวิตลงแม่อุ้ยเงา ซึ่งเป็นลูกก็ได้สืบทอดผีหม้อหนึ่งมาจนถึงปัจจุบัน และหากจะกล่าวว่าผีหม้อหนึ่งของแม่อุ้ยเงาได้ถูกสืบทอดต่อกันมาถึง 3 ชั่วอายุคนก็คงไม่ผิดนัก

การลงผีหม้อหนึ่ง จะใช้ขันตั้งเพียง 24 บาท ดอกไม้ธูปเทียนอีก 24 ชุดใส่ลงไปในกระดังซึ่งบรรจุข้าวสาร หลังจากที่แม่อุ้ยเงาได้จุดธูปเทียนเพื่อเรียกวิญญาณของปู่ย่าด้า

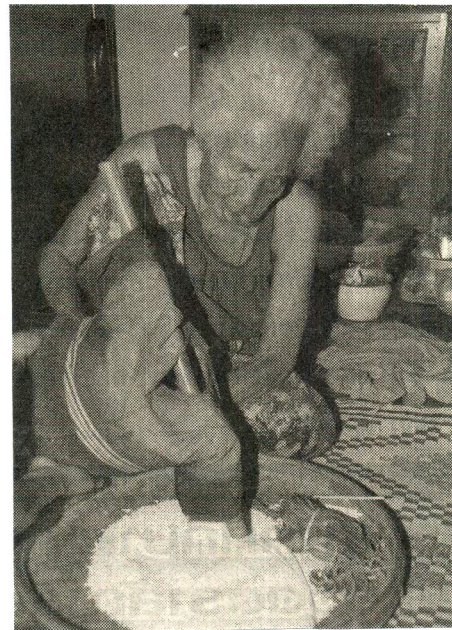
ซึ่งเป็นผีที่จะต้องเข้ามาสิงในหม้อหนึ่งแล้ว ชาวบ้านที่มาก็จะถามไถ่ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นต้นว่า สาเหตุที่ตนเองมีอาการเจ็บไข้ได้ป่วยเนื่องจากอะไร หลังจากนั้นปู่ย่าด้าก็จะตอบโดยการใช้นิ้วหม้อหนึ่งขีดเขียนลงไปบนกระดัง ซึ่งมีข้าวสารเป็นรูปต่างๆ เมื่อชาวบ้านที่เดินทางมาขอให้ผีหม้อหนึ่งช่วยทราบถึงสาเหตุแล้วก็จะกลับไปแก้ไขตามที่ผีหม้อหนึ่งบอกไว้สำหรับการแก้ไขนั้นแม่อุ้ยเงาจะให้สัมป่อยเอาไปแช่น้ำให้คนป่วยอาบ บางคนเมื่อแก้ไขแล้วอาการป่วยดีขึ้นก็จะกลับมาให้รางวัลก็มี

แม่อุ้ยเงาเล่าอีกว่า ในช่วงเข้าพรรษาชาวบ้านจะไม่นิยมนลงผีหม้อหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงออกพรรษาไปแล้ว นอกจากนั้นแม่อุ้ยเงายังเล่าต่อว่า ผีหม้อหนึ่งนั้นมีอยู่ทุกบ้าน คนสมัย

ก่อนเวลาจะออกจากบ้านเดินทางไปไหนไกล ๆ หรือเข้าป่าไปหาของป่า เพื่อป้องกันภูตผีปีศาจก็จะนำข้าวดอกดอกไม้บอกกล่าวแก่ผีหม้อหนึ่งที่สามเล่าของเดา หรือบางคนก็จะเอา

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๒7 ธ.ค. 2551	ปีที่ ๑8	ฉบับที่ 6232	หน้า 5
---	-------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

มือป้ายเศษขม่าสีดำที่ติดอยู่บนหม้อมาแตะหน้าผาเป็นจุดสีดำ เป็นการป้องกันภูตผีที่จะเข้ามาทำร้าย

เรื่องราวของ “ผีหม้อหนึ่ง” ของคนล้านนายังคงมีให้เห็นอยู่เสมอแม้ว่าบางครั้งความเชื่อดังกล่าวอาจสูญหายหรือถูกหลงลืมไปบ้างตามเวลา แต่สิ่งสะท้อนที่ได้รับก็คือ ยาใจที่ผู้ป่วยต้องการเป็นที่พึ่งพิงสุดท้าย เพราะพวกเขามีความเชื่อและเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหมือนกัน และหลังจากนี้ไปภายในจิตสำนึกและความรู้สึกของชาวบ้านทุกคนจะเปี่ยมล้นด้วยความสุข ความอบอุ่นใจที่พวกเขาได้แสดงออกต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th